

7. Pro zatverdzhennya Derzhavnogo standartu bazovoYi I povnoYi zagalnoYi osvlti [On approval of the State Standard of completed education: Cabinet of Ministers of Ukraine]: Postanova Kabinetu Ministriv UkraYini № 1392 vld 23 listopada 2011 r. [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: [http // zakon2. rada.gov.ua/ laws/1392-2011-%DO%BF](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/1392-2011-%DO%BF).

8. Orban-Lembrik, L. E. (2003). Psihologiya upravlinnya : posibnik [Management Psychology: A Handbook]. Akademvidav, 568.

9. Shevchuk, T. O. Komunilkativna kompetentnist vkladacha yak virazhennya yogo pedagogichnoyi pozitsiyi duhovnoyi sutnosti [Communicative competence as an expression of his teacher teaching positions spiritual essence]. Naukovi pratsi. Pedagogika. Vipusk 176. Tom.188. — 117 s.

10. Shteyntal, G. (1964). Grammatika, logika i psihologiya [Grammatika, Logic and Psychology]. 200.

КОММУНИКАТИВНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ В КОНТЕКСТЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ ТУРИСТИЧЕСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ

К.В. Козубенко

Аннотация. В статье проанализированы различные подходы ученых к определению понятий «компетентность», «профессиональная компетентность», «коммуникативная компетентность». Охарактеризованы компетентности, которыми должен обладать специалист по туристическому обслуживанию. Рассмотрена коммуникативная компетентность как важнейшая составляющая профессиональной компетентности специалистов по туристическому обслуживанию.

Ключевые слова: компетентность, профессиональная компетентность, коммуникативная компетентность, составляющие коммуникативной компетентности, специалисты по туристическому обслуживанию.

COMMUNICATIVE COMPETENCE IN THE CONTEXT OF PROFESSIONAL TRAINING FOR TOURIST SERVICES

K.V. Kozubenko

Summary. The article deals with the scientists' different approaches in determining the concepts of "competence", "professional competence", "communicative competence". The competences which should have a specialist in tourism services have been characterized. Communicative competence as the most important component of professional competence of specialists in tourism services has been analyzed.

Key words: competence, professional competence, communicative competence, components of communicative competence, professionals in tourism services.

УДК 373.3.091.3:62

РОЗВИВАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ РУЧНОЇ ОБРОБКИ МАТЕРІАЛІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Н.В. КОТЕЛЯНЕЦЬ, кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри методик дошкільної та початкової освіти

Кіровоградський державний педагогічний університет

імені Володимира Винниченка

E-mail: youliana15@yandex.ua

Анотація. У статті здійснено аналіз впливу роботи з різними матеріалами на уроках трудового навчання на розвиток особистості молодшого школяра. Виокрем-

© Н. В. Котелянець, 2016

лено особливості проведення дослідів та спостережень на виявлення фізичних та механічних властивостей матеріалів, їх порівняння між собою, знаходження подібності та відмінності в прийомах обробки.

Ключові слова: трудова діяльність, дослідницька діяльність, спостереження, властивості матеріалів, розвиток.

Актуальність (Introduction). Одним з ефективних засобів розвитку дитячої творчості багато вчених називають різні види продуктивної діяльності, в тому числі робота з різними матеріалами. Праця - це творча робота дитини з різними матеріалами, в процесі якої вона створює корисні і естетично значущі предмети і вироби для прикраси побуту (ігор, праці, відпочинку). На думку багатьох педагогів, саме наявність добре сформованих навичок і умінь в роботі з різними матеріалами «звільняє» розум дитини від вирішення суто технічних завдань, і педагог зможе поставити перед ним творчі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). В дослідженнях В.Нечаєвої Н.Подд'якова, Н.Сакуліної підкреслюється роль роботи з різними матеріалами для сенсорного розвитку дитини. Ці автори показують тісний зв'язок завдань сенсорного виховання з формуванням творчості [5, 6]. В дослідженні, проведенім під керівництвом Л. Венгера, було доведено, що в основі формування творчої діяльності лежить ознайомлення дітей з властивостями матеріалів і різними сенсорними еталонами. Працюючи з папером, тканиною, шишками, листям, соломою, пластиліном діти пізнають такі властивості матеріалів - як крихкість і твердість, пластичність і жорсткість, шорсткість і гладкість, знайомляться із зразками кольору, форми і величини предметів; навчаються визначати положення предметів в просторі. У процесі створення виробів у дітей формується система знань про зміни властивостей матеріалів в процесі їх обробки [2]. Сучасні дослідники продовжують формувати різні сторони особистості дитини через організацію роботи з папером, тканиною та іншими матеріалами. З.Богатєєва, Н.Тарловська, Л.Топоркова, Н.Макарова, О.Сафонова розробляють окремі питання методики навчання аплікації і конструювання [1,8,10].

Мета (Purpose) статті полягає в аналізі впливу різних оброблювальних матеріалів на уроках трудового навчання в початкових класах на розвиток особистості молодшого школяра, використанні схожості застосування різних способів і прийомів обробки матеріалів для прискорення процесу пізнання навколишнього світу і розвитку дитячої творчості.

Методи (Methods). У процесі дослідження застосовано наступні методи: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, вивчення передового досвіду.

Результати (Results). У процесі трудової діяльності відбувається взаємодія між сприйняттям навколишнього світу і виразом відношення до того, що оточує дитину [7]. Це положення повною мірою відноситься і до створення дітьми виробів з різних матеріалів. Учні розглядають як природні, так і зроблені людиною предмети навколишнього світу, вчать перетворювати їх в різноманітні іграшки, вироби, композиції. В зміст трудового навчання учнів початкової школи входить робота з такими матеріалами:

- папером і картоном;
- природними матеріалами;
- нитками і волокнистими матеріалами;
- пластиліном;
- дротом;
- штучними матеріалами.

Будь-який досліджуваний матеріал володіє певними характерними властивостями. Тому знайомство з ним буде відбуватися набагато легше, якщо користуватися запропонованим планом. Він може бути наступним.

Аналіз властивостей досліджуваного матеріалу:

1. Походження (або отримання) матеріалу.

2. Його будова.

3. Структурно-розмірні фізичні показники (товщина, структура, міцність, жорсткість).

4. Здатність матеріалу до змін при навантаженні і відновлення первісної форми (пружність, гнучкість).

5. Оптичні показники (колір, відтінок, світлопроникність).

6. Хімічні властивості (обробка, фарбування) матеріалу.

У процесі роботи з тканиною, папером, природним і викидними матеріалами діти пізнають властивості і особливості роботи з цими матеріалами, вчать аналізувати форму предметів, планувати свої дії. У дітей закріплюються знання основних форм і назви кольорів навколишнього світу, формуються досить чіткі і повні уявлення про предмети і явища, які їх оточують. Ці знання та уявлення міцні тому, що «... річ, зроблена самою дитиною, з'єднана з ним живим нервом...» [3]. Таким «живим нервом» є емоції дитини.

Створюючи вироби, діти вчать порівнювати різні матеріали між собою, знаходити подібність і відмінності в прийомах обробки паперу, тканини, листя, викидних матеріалів тощо. Поступово діти починають переносити прийоми роботи з одним матеріалом на інший, в тому випадку, якщо педагог звертає увагу учнів на спільні та відмінні властивості матеріалів..

При виборі матеріалу для роботи діти враховують фізичні властивості матеріалів: колір, розмір, блиск, прозорість, особливості фактури поверхні. Наприклад: визначення виду паперу, зважаючи на його товщину, щільність, гладкість поверхні і прозорість; порівняння ниток за товщиною, міцністю і кольором.

При виконанні трудових операцій особливої важливості набуває облік механічних властивостей: міцність, твердість, пластичність і еластичність. Наприклад, дослідження міцності паперу при розриванні:

а) дві смужки вирізані впоперек і вздовж волокон;

б) одна смужка скручується в шпагат;

в) попередньо перегинається і прогладжується лінія згину;

г) частина смужки мнеться.

Поряд з властивостями діти спостерігають якісні особливості матеріалів: м'який, не гнеться, товстий, добре розтягується, легкий, не тоне, промокає тощо. Наприклад, змочування паперу (витягування паперу при зволоженні, втрата його міцності, поява зморшок при склеюванні).

З фізичними властивостями матеріалів діти знайомляться з самого раннього віку, розглядаючи вироби. Матеріали для виробів бувають різного кольору, форми, розміру. Одні мають блиск, інші - матові. Деякі прозорі, гладкі. Інші на дотик шорсткуваті, через них нічого не видно. Все це дитина бачить або відчуває при першому дотику.

У початкових класах учні знайомляться з властивостями матеріалів як сировини для виробів. Для цього порівнюються спочатку властивості декількох різновидів матеріалів однієї групи.

Наприклад. Під час роботи з пластичними матеріалами, учні вивчають і порівнюють властивості глини і пластиліну. Учні виготовляли вироби як з пластиліну, так і з глини. На наступному уроці учні роздивляючись свої вироби роблять висновок, що глина висихає, а пластилін – ні. Розмочуючи глину і пластилін водою, учні на практиці переконаються, що пластилін води не боїться, а глина розмочується водою. Після таких дослідів учні роблять загальний висновок про властивості цих матеріалів: пластилін за своїми якостями поступається глині: він гірше піддається обробці, перед ліпленням його доводиться довго розігрівати в долонях і розминати, не піддається розфарбуванню, порівняно з глиною він більш «брудний», бо залишає масні плями, надовго застрягає під нігтями, виготовлений з пластиліну виріб не зберігає довго наданої форми. Однак глину не завжди можна дістати, потрібно готувати до роботи, в той час як пластилін можна

придбати в магазині. Глина еластична, легко формується, сухий виріб має достатню міцність, зберігає форму, добре приймає всяку фарбу.

На уроках трудового навчання молодші школярі ознайомлюються і працюють з такими матеріалами, як: папір і картон, тканина і волокнисті матеріали, природничі матеріали, пластилін, дріт та синтетичні матеріали. Для того, щоб правильно і за призначенням використовувати зазначені матеріали, необхідно добре знати їх властивості, спостерігати за особливостями дій інструментів в різноманітних виробничих ситуаціях, практично з'ясовувати доцільність застосування приладів, які раціоналізують трудові операції. Спостерігаючи за власної роботою та роботою своїх товаришів, учні порівнюють, співставляють, оцінюють конструкторське рішення, способи і якість виконання роботи, оздоблення виробів і їх деталей.

Наприклад, учнів необхідно ознайомити з властивостями паперу і картону. З цією метою доцільно провести такі досліди:

1) визнач відтінки і кольори паперу або папір високої (друкарський) і низької якості (обгортковий, пакетний). Зверни увагу на наявність механічних домішок, папір має волокнисту будову (порівняти з тканиною). Візьми аркуш паперу і подивись на сонце, побачиш згущення і світлі ділянки (нерівномірне розташування волокон);

2) розрізни за товщиною. Зігни папір різної товщини, чим папір товщий, тим згинати його важче (лінія згину буде нерівною).

3) що з папером можна робити? (рвати, різати, складати, гофрувати, склеювати та ін.);

4) попливе чи потоне (папір і дія води). Розріж аркуш навпіл. Одну половинку змочи мокрим пензликом. Звернути увагу дітей, що мокрий папір легко рветься, тому що втратив міцність, суха ж половинка зберегла її. Або капнути по краплі води на промокальний папір, газетний папір та папір для письма і простежити, у якій послідовності всмоктується вода. Вода погано всмоктується в папір вищих сортів.

5) провести тупою стороною ножиць по нарізаних паперових стрічках. Що сталося з папером?

6) залишити по одному екземпляру від декількох парних зразків різного паперу на 10 днів на освітленому місці. Інші екземпляри сховати в конверт. Через 10 днів порівняти зразки паперу. Під дією сонячних променів папір втрачає колір (вицвів).

Спостереження й досліди, які виконують учні початкових класів, базуються на одночасному комплексному використанні всіх аналізаторів. Це дозволяє молодшим школярам з кожним уроком більш точно відповідати на важливі для розв'язання практичних задач питання пов'язані з властивостями й якісними особливостями оброблювальних матеріалів, особливостями опору кожного матеріалу під час обробки його інструментами.

Важливим результатом дослідницької роботи учнів є самостійне виявлення ними нових ознак, властивостей об'єктів і явищ що вивчаються, формулювання висновків, які з кожним уроком стають більш точними, чіткими та систематизованими.

Завданням вчителя під час організації дослідницької діяльності учнів є навчити учнів самостійно здобувати знання, без оволодіння якими неможливо працювати усвідомлено, цілеспрямовано, продуктивно. Це знання про асортимент та важливі властивості оброблювальних матеріалів, знаряддя праці, технологічні процеси, раціональні прийоми праці, правила техніки безпеки, санітарії та гігієни, організації та культури праці.

Наприклад, діти знають, що після склеювання деталей виробів з паперу їх потрібно сушити під пресом, що клеєм потрібно намазувати всю деталь, без пропусків. Але чому саме так потрібно змазувати й так сушити? А тому, що папір має властивість деформуватися при зволоженні, а клей – водяний розчин. Тому змазана клеєм частина заготовки розтягується й при висиханні без будь якого впливу теж деформується, зменшується в розмірах по всім напрямкам. А сухий папір залишається у первісному вигляді. Результат – жолоблення паперу (деформація при зволоженні й наступному висиханні).

При наклеюванні неохайно змащеної деталі на місці сухих ділянок залишається повітря. Вологі частинки заготовки щільно прилягають до поверхні й при висиханні закривають з усіх сторін пухир з повітрям.

Пояснити словесно названі причини браку можна, але зрозуміють й запам'ятають не всі. Тільки особисто проведений дослід зможе актуалізувати цю інформацію, перетворивши її в глибоко свідоме знання.

Пізнавальна діяльність, яка лежить в основі дослідів та спостережень, зацікавлює та приносить користь лише тоді, коли учні уявляють собі практичну значущість поставлених перед ними питань. Зв'язок з життям, з працею дітей, опора на їх попередній трудовий досвід й здобування нових відомостей, виконання нових навчальних завдань – важлива умова ефективності проведення дітьми найпростіших досліджень, спостережень та дослідів.

Найбільш цікавими є досліді в яких приймають участь одночасно два матеріали – наприклад, папір і тканина. Досліджуючи папір (волокнистий матеріал) діти розглядають у лупу місце розриву паперу і картону. Порівнювати з клаптиком тканини, з якого легко висмикуються повздовжні й поперечні нитки, які легко розділяються на окремі волокна, визначати навіпамацьки жорсткість матеріалів, порівнювати напрямок волокон, спираючись на знання, отримані у 1 класі (походження, будова і властивості паперу). При дослідженні впливу зволоження на змінання на зовнішній вигляд паперу і тканини, зволожувати й змінати достатньо тільки папір. У побуті діти неодноразово спостерігали, як зволожують тканину під час прання, як вона висихаючи зморщується, і як поновлює гладкість при розгладжуванні. Але всі ці відомості під час проведення дослідів повинні бути актуалізовані (їх потрібно згадати, включити у обговорення й формулювання висновку).

Мистецтву спостерігати і при цьому бачити те що потрібно, й так як потрібно, учнів треба навчати постійно й систематично. Вміти бачити – значить вміти виділяти в предметі за яким спостерігаєш головне, суттєве, характерне тобто те, що раніше було невідомим для спостерігача.

Структура проведення дослідів передбачає чітке визначення об'єкта і мети дослідження, та поетапну роботу учнів:

- формулювання теми і мети дослідів;
- розробка схеми, варіантів, ходу дослідів;
- складання програми спостережень учнів, визначення часу закінчення дослідів, підведення підсумків.

З формулювання теми учнів повинні зрозуміти мету дослідів, встановити характерні особливості паперу, за допомогою яких можна аналізувати результати. Мета дослідів – встановити, як технологія виготовлення паперу впливає на його властивості. Вибір виду паперу який будуть досліджувати залежить від мети. Наприклад, розрізняють такі види паперу: для письма, для друкування, для малювання, копіювальний, для креслення, фотопапір, шпалерний, обгортковий, гофрований, промислово – технічний. У початкових класах доцільніше проводити дослідження на визначення властивостей звичайного паперу та картону.

В схемі дослідів вказується, як можна визначити властивості паперу, якими способами. Також на цьому етапі зазначається будова паперу. Зокрема те, що завдяки поступальному рухові сітки, яка транспортує паперову масу, значна частина волокон орієнтується вздовж сітки. Тому готовий папір у поздовжньому або поперечному напрямках має різні механічні властивості. Для проведення дослідів необхідно взяти аркуш паперу й відірвати від нього смужку паперу. Ми побачимо, що лінія розриву вздовж напрямку волокон рівніша ніж упоперек. А якщо відрізати дві смужки паперу й протягнути їх між пальцем і лезом ножиць, то смужка, в якій волокна розташовані впоперек, скрутилась більше ніж та, в якій волокна лежать уздовж.

При підбитті підсумків важлива не тільки констатація відмінностей паперу, а й їх

наукове пояснення, рекомендації до застосування прийому на практиці. Запропоновані у підручниках та зошитах з трудового навчання досліди є доступними для учнів початкових класів і складені у відповідності до діючої програми.

Велику користь приносять спостереження та досліди, у процесі яких учні виявляють та порівнюють однорідні властивості різних матеріалів, наприклад паперу та тканини, глини та пластиліну, ниток та паперового шпагату. Виконувати при цьому співставлення мають важливе політехнічне значення, допомагають дітям краще засвоїти відмінні властивості, якісні особливості матеріалу.

Спостереження і досліди набувають для учнів особливого змісту, коли вчитель показує їм на ділі, що знання, отримані в процесі праці і проведення спеціальних спостережень, допомагають виконувати роботу добре і швидко.

Необхідно так організувати працю дітей, щоб досліди проводилися індивідуально кожним учнем, а отримані висновки використовувалися на цьому ж уроці й допомагали досягти найкращих результатів у трудовій діяльності.

В.О.Сухомлинський писав: «... витоки творчих здібностей і обдарування дітей на кінчиках їхніх пальців. Від пальців, образно кажучи, йдуть найтонші струмочки, які живлять джерело творчої думки. Чим більше впевненості і винахідливості в рухах дитячої руки, тим тонше взаємодія із знаряддям праці, чим складніше рух, необхідний для цієї взаємодії, тим глибше виходить взаємодія руки з природою, з суспільною працею в духовне життя дитини. Іншими словами: чим більше майстерності в дитячій руці, тим розумніша дитина » [9, с. 64].

У процесі створення різноманітних виробів дитина починає усвідомлювати себе як особистість, їй надається можливість висловити своє ставлення до тих чи інших явищ навколишнього життя. Чим менша дитина, тим менше у неї можливостей висловити це відношення. Багато дослідників підкреслюють, що розвиток духовного життя людини неможливий без її морального становлення. Т.Комарова зазначає, що можливість визначення себе як члена суспільства формує стійкий інтерес до діяльності, створює позитивний емоційний фон [10]. Психологи і педагоги відзначають, що створення позитивної атмосфери є однією з умов розвитку творчості.

Робота з різними матеріалами дозволяє нам познайомити дитину не тільки з природним оточенням, а й соціальним і культурним середовищем, в якому вона розвивається.

Особливістю роботи з різними матеріалами є можливість дітей перетворювати різний матеріал, з яким вони зустрічаються в повсякденному житті (листя рослин, шишки, палички, пластикові та картонні коробки). В руках дітей він перетворюється в знайомі образи, які зафіксовані в їх пам'яті.

Показуючи дітям, що з різних матеріалів ми може створити один і той же образ з різним ступенем схожості, ми розвиваємо сприйняття дитини, формуємо більш повні і різноманітні уявлення про предмети навколишнього світу.

У дітей емоційну реакцію найчастіше викликає колір і форма предметів. Робота з різними матеріалами - це, перш за все перетворення різних форм з паперу, тканини, природних і непридатних матеріалів різноманітних кольорів і відтінків. Тому виготовлення виробів з різних матеріалів дуже приваблива для дітей діяльність. Крім цього знайомство з папером, картоном, природними та іншими матеріалами викликає у дитини бажання дізнатися про новий для них матеріал, вивчити його в практичній діяльності. Створення виробів з різних матеріалів є такою практичною діяльністю пізнавального характеру. В процесі продуктивних видів діяльності, в тому числі і в процесі роботи з різними матеріалами, розвивається як активна, так і пасивна мова дітей. У процесі створення різноманітних виробів дитина починає усвідомлювати себе як особистість, їй надається можливість висловити своє ставлення до тих чи інших явищ навколишнього життя, формується ціннісне ставлення до праці, усвідомлюється потреба у продуктивній праці [11-14].

Висновки і перспективи (Discussion). Аналіз проведених досліджень дає можливість зробити висновки, що робота з різними матеріалами дозволяє:

- реалізовувати тісний контакт дитини з природним, культурним і соціальним середовищем і пізнання на цій основі навколишнього світу в усьому його розмаїтті відносин;

- розвивати естетичне сприйняття через спостереження і перетворення об'єктів природи, розглядання світу речей, творів мистецтва та формування естетичної оцінки;

- створити емоційно-сприятливого середовища і формування на цій основі інтересу до роботи з різними матеріалами;

- організувати творчу діяльність учнів як засіб всебічного розвитку особистості дитини;

- поєднати різні види художньої діяльності в єдину систему, що дозволяє розвивати дитячу художню творчість;

- використовувати схожість застосування різних способів і прийомів обробки матеріалів для прискорення процесу пізнання навколишнього світу і розвитку дитячої творчості;

- застосовувати колективні форми організації дитячої праці для створення різноманітних композицій, з наступним використанням їх в суспільному житті школи.

Творчість в даний час розглядається як основа існування людини. Вона тісно пов'язана з пізнанням і розглядається як діяльність що створює щось істотне і визначає якість розвитку суспільства, сутність буття людини і її розвитку.

Ефективність творчої діяльності залежить від умов організації, кількості інформації одержуваної індивідом, його емоційним станом, індивідуальних особливостей і сумою знань, якими він володіє.

Робота з різними матеріалами сприяє створенню умов для формування дитячої творчості, якщо використовувати такі форми організації як інтегровані заняття, що дозволяють створювати цікаві, естетичні композиції із застосуванням різних матеріалів і технік роботи.

Розумне поєднання колективних та індивідуальних композицій сприяє формуванню умов для повноцінного розвитку художньо-творчої діяльності у дітей.

Для розвитку дитячої творчості в роботі з різними матеріалами найбільш ефективними прийомами є: дитяче експериментування з матеріалом перед початком навчання; створення доброзичливої атмосфери через показ нових способів перетворення паперу, тканини, природного і викидного матеріалів; навчання технічним навичкам і вмінням через вправу; доброзичлива, але об'єктивна оцінка дитячих виробів.

Таким чином, правильно організована праця дає дітям поглиблені знання про якість і можливості різних матеріалів, сприяє закріпленню позитивних емоцій, стимулює бажання трудитися і опановувати особливості майстерності, долучає до народного декоративного мистецтва. Отже, є всі підстави розглядати трудове навчання як важливий елемент гармонійного розвитку дітей.

Список використаних джерел

1. Богатеєва З.А. Чудесные поделки из бумаги / З.А. Богатеєва. – М.: Просвещение, 1992. – 206 с.

2. Венгер Л.А. Восприятие и обучение / Л.А. Венгер – М.: Просвещение, 1969. – 304 с.

3. Игрушка: ее история и значение / Под ред. Н.Д. Бартрама. – М., 1912.

4. Комарова Т.С. Условия и методика развития детского творчества / Т.С. Комарова. – М.: Альфа, 1994. – 24 с.

5. Нечаева В.Г. Конструирование в детском саду / В.Г. Нечаева. – М.: Учпедгиз, 1961. – 108 с.

6. Сакулина Н.П. Рисование в дошкольном детстве / Н.П. Сакулина. – М., «Просвещение», 1965. – 214 с.

7. Сакулина Н.П. Рисование в дошкольном детстве. Авт. На соиск. уч. степени докто-

ра пед.наук. – М., 1967. – 26 с.

8.Сафонова О.А. Педагогические условия формирования самостоятельного конструирования из бумаги у детей дошкольного возраста. Авт. На соиск. уч.степени канд.пед.наук. – М., 1991 . – с.18.

9.Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям / В.А. Сухомлинский. – Киев, 1974. – с. 64.

10.Тарловская Н.Ф., Топоркова Л.А. Обучение детей дошкольного возраста конструированию и ручному труду / Н.Ф.Тарловская , Л.А. Топоркова– М.: Владос, 1994. – 216 с.

11. Сопівник І. Професійна підготовка майбутніх соціальних педагогів до застосування елементів трудового виховання у сучасній школі / І. Сопівник, Ю. Юзефович // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2015. Вип. 220 – С. 166-172.

12. Сопівник І. В. Ціннісний (аксіологічний) підхід у вихованні особистості / І. В. Сопівник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2016. Вип. 239 – С. 225-229.

13. Сопівник Р.В. Ціннісні орієнтири екзистенціалізму в контексті виховання особистості / Р.В.Сопівник // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: Збірних наукових праць. – 2015 - . Вип. 2 (65). – С. 164-173.

14. Сопівник Р.В. Планування виховної роботи у вищому навчальному закладі / Р.В.Сопівник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2016. – № 239. – С. 229-234.

References

1.Bohateeva, Z.A. (1992) Chudesnye podelky yz bumahy. M.: Prosveshchenye, 206.

2.Venher, L.A. (1969) Vospryyatyе u obuchenyе. M.: Prosveshchenye, 304.

3.(1912) Yhrushka: ee ystoryya y znachenye. / Pod red. N.D.Bartrama. M., 219.

4.Komarova, T.S.(1994) Uslovyya y metodyka razvytyya det-skoho tvorchestva. M.: Al'fa, 24.

5.Nechaeva, V.H. (1961) Konstruyrovanye v det-skом sadu. M.: Uchpedhyz, 108.

6.Sakulyna, N.P. (1965) Rysovanye v doshkol'nom det-stve. M., «Prosveshchenye», 168.

7.Sakulyna, N.P. (1967) Rysovanye v doshkol'nom det-stve. Avt. Na soysk. uch.stepeny doktora ped.nauk. M., 1967. 26.

8.Safonova, O.A. (1991) Pedahohycheskye uslovyya formirovaniya samostoyatel'noho konstruyrovaniya yz bumahy u detey doshkol'noho vozrasta. Avt. Na soysk. uch.stepeny kand.ped.nauk. M., 18.

9.Sukhomlynsky, V.A. (1974) Serdtse otdayu detyam. Kyev, 64.

10.Tarlovskaya, N.F., Toporkova, L.A. (1994) Obuchenyе detey doshkol'noho vozrasta konstruyrovanyu y ruchnomu trudu. M.: Vlados, 216.

11. Sopivnyk, I., Yuzefovych, Yu. (2015) Profesiina pidhotovka maibutnikh sotsialnykh pedahohiv do zastosuvannya elementiv trudovoho vykhovannya u suchasniy shkoli [Professional training of future social workers to use labor education elements in the modern school] Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrainy / Serii «Pedahohika, psykhohohiia, filosofii», 220, 166-172.

12. Sopivnyk, I. V. (2016) Tsinnisnyi (aksiolohichnyi) pidkhid u vykhovanni osobystosti [Valuable (axiological) approach in the education of the individual] Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrainy / Serii «Pedahohika, psykhohohiia, filosofii», 239, 225-229.

13. Sopivnyk, R.V. (2015) Tsinnisni oriientyry ekzystentsializmu v konteksti vykhovannya osobystosti [Valuable orientations of existentialism in the context of the education of the person] Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka: Zbirnykh naukovykh prats, 2 (65), 164-173.

14. Sopivnyk, R. V. (2016) Planuvannya vykhovnoi roboty u vyshchomu navchal'nomu zakladi. Naukovyi visnyk Natsional'nogo universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrainy. Serii «Pedagogika. Psykhologia. Filosofia», 239, 229-234.

РАЗВИВАЮЩИЕ ВОЗМОЖНОСТИ РУЧНОЙ ОБРАБОТКИ МАТЕРИАЛОВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО ОБУЧЕНИЯ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Н.В. Котелянец

Аннотация. В статье проведен анализ влияния работы с разными материалами на уроках трудового обучения на развитие личности младшего школьника. Выделены особенности проведения опытов и наблюдений на выявление физических и механических свойств материалов, их сравнение между собой, нахождение общего и отличного в приемах обработки.

Ключевые слова: трудовая деятельность, исследовательская деятельность, наблюдения, свойства материалов, развитие.

DEVELOPING OPPORTUNITIES OF MAN-HANDLING OF MATERIALS DURING CRAFT LESSONS IN PRIMARY SCHOOL

N.V. Kotelianets

Abstract. In article discloses the analysis of influence of work with different materials during craft lessons on the development of personality of the pupil. The article shows the peculiarities of conducting experiments and observations based on finding out physical and mechanical peculiarities of the materials, their comparison among each other and finding common and different features in man-handling of materials

Keywords: labor activities, investigating activities, observation, materials properties, development.

УДК373.3.091.212.3

ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОГО ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Ю.С. КОТЕЛЯНЕЦЬ, кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри методик дошкільної та початкової освіти

Кіровоградський державний педагогічний університет

імені Володимира Винниченка

E-mail: youliana15@yandex.ua

Анотація. Перед сучасною Україною постає необхідність вирішення проблеми толерантності пов'язаної з тим, що сьогодні на першому плані висуваються цінності й принципи, взаємоповаги і порозуміння, етики і стратегій ненасильства, ідеї толерантності до інших та їх позиції, цінності, культури, ідея діалогу й порозуміння, пошук взаємоприйнятних компромісів. Гостро необхідне впровадження у навчально-виховний процес освітніх закладів, зокрема початкових класів програм формування толерантності молодших школярів до людей з особливими потребами. Потреба виховання культури толерантності виникає з перших днів навчання. Для початкової школи проблема виховання толерантності є важливою і першоступеневою. Особливого значення виховання культури толерантності набуває в умовах інклюзивної освіти, оскільки допомоги у вирішенні проблем потребують не лише діти з особливими потребами, які виникають внаслідок фізичної недосконалості, а й здорових дітей, які безпосередньо контактують з першими і повинні проявляти толерантність по відношенню до особливостей інших.

Ключові слова: толерантність, інклюзія, інклюзивна освіта.